

Begrundelsen for undtagelsen af den første kategori giver vel sig selv. Samtidig undgås det, at man kommer i den situation ikke at kunne forfølge en meget alvorlig forbrydelse, som det er vanskeligt eller umuligt at skaffe andre beviser for. Begrundelsen for undtagelsen af anden kategori er, at der i dette tilfælde er langt større sikkerhed for, at der reelt er tale om *tilfældighedsfund* og ikke om en bevidst omgåelse af retssikkerhedsgarantierne.

Stk. 2 tager sigte på at tilskynde til større tilbageholdenhed med hensyn til anvendelse af varetægtsfængsling, jfr. også forslaget om ændring af lov om rettens pleje (Kriterier for varetægtsfængsling) (L 21) vedrørende § 762.

Baggrunden for disse forslag er, at varetægtsfængsel anvendes alt for meget her i landet, og at alle tidligere bestræbelser på at indskrænke anvendelsen, senest ved retsplejereformen i 1978, har vist sig uvirksomme. Allerede for mere end ti år siden var det den almindelige opfattelse, at omfanget af varetægtsfængsling burde begrænses. Mens spørgsmålet blev behandlet i justitsministerielle udvalg og senere i Folketinget frem til gennemførelsen af retsplejereformen i 1978, *steg* varetægtsbelægget konstant, således at behovet for en begrænsning i 1978 måtte anses for endnu mere udtalt, end det var, da problemet blev erkendt og forberedelserne til en begrænsning begyndte. Kendsgerningen er imidlertid, at varetægtsomfanget er steget endnu kraftigere efter retsplejereformen, at det nu ligger omkring 40 pct. højere end før 1978, og at denne stigning ikke kan forklares ved en tilvarende for-

gelse af den grovere kriminalitet. Den angiveligt tilstræbte begrænsning er således ikke alene udeblevet, udviklingen har endda været direkte modsat det tilstræbte. Derfor må spørgsmålet op igen, og det må ske ved forslag, som utvivlsomt vil virke i den retning, som angiveligt var tilstræbt ved retsplejereformen.

Forslaget vil medføre, at man kan komme ud for tilfælde, hvor en vitterligt begået lovovertrædelse ikke vil kunne retsforfølges, fordi anklagemyndigheden har forspildt muligheden ved uberettiget at få den pågældende varetægtsfængslet. Noget sådant vil umiddelbart kunne støde retsbevidstheden. Men det skal heroverfor påpeges, at varetægtsfængsling er et overordentlig vidtgående tvangsindgreb, at uberettiget varetægtsfængsling derfor også støder eller burde støde retsbevidstheden, at der vil være tale om forholdsvis mindre lovovertrædelser, samt at problemet kun vil opstå i det omfang, anklagemyndigheden fortsætter med at anvende urealistiske, opskruede sigtelser.

De forsvarsadvokater, forslagsstillerne har konsulteret, skønner, at det inden for visse kategorier af lovovertrædelser forekommer i omkring 50 pct. af sagerne, at politiet og anklagemyndigheden får folk varetægtsfængslet på grundlag af opskruede sigtelser, mens den endelige anklage ikke ville have givet grundlag for varetægtsfængsling. En så omfattende omgåelse af de retsgarantier, som varetægtskriterierne skulle være, kan øjensynlig kun hindres, hvis det for anklagemyndigheden får u hensigtsmæssige konsekvenser at spekulere i omgåelse. Det har det ikke i dag, og det er dét, forslaget tilsigter.